

Интернет-порталы: содержание и технологии. Выпуск 1. Изд-во Просвещение, М., 2003.

Краснова Г.А., Беляев М.И., Соловов А.В. Технологии создания электронных обучающих средств: 2-е издание. - М.: МГИУ, 2002. - 304 с

Петрова, Н.П. Информационно-образовательная среда как системно организованная совокупности информационно-технического и учебно-методического обеспечения самообразовательного процесса в вузе / Петрова Н.П. // Самоконтроль как принцип формирования творческой личности и её активной конструктивной позиции в развитии общества. Избранные педагогические труды по материалам Международной научно-практической конференции. - Горно-Алтайск: Горно-Алтайский государственный университет, 2018. - С. 72-76.

Пидкасистый, П.И. Педагогика / П.И. Пидкасистый, В.И. Беляев, В.А. Мижериков, Т.А. Юзефовичус. - СПб.: Академия, 2010. - 512с.

Разлогов, К.Э. Введение в экранную культуру: новые аудиовизуальные технологии. - М.: Эдиториал, УРСС, 2005. - С. 82.

Роберт, И.В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты). - М.: ИИО РАО, 2008. -274 с.

Сластенин, В.А. Педагогика: учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / В.А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов. -М.: Издательский центр «Академия», 2002. - 576 с

Советов, Б.Я. Информационные технологии: учебник для прикладного бакалавриата / Б.Я. Советов, В.В. Цехановский. - М.: Издательство Юрайт, 2017. - 327 с.

Уваров, А.Ю. Образование в мире цифровых технологий: на пути к цифровой трансформации / А.Ю. Уваров. - М.: Изд. дом ГУ-ВШЭ, 2018. - 168 с.

Федоров А.В. и др. Медиаобразование. Медиапедагогика. Медиажур-налистика. CD. М.: Изд-во Программы ЮНЕСКО «Информация для всех», 2005.

Ходанович, А. И. Информатизация образования как научно-методическая проблема // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. - 2018. - № 6. - С. 259-268.

Шихмурзаева, А.Б. Формирование ИКТ-компетентности студентов бакалавриата в условиях информационно-педагогической среды: дис. ... канд. пед. наук 13.00.08 / Шихмурзаева Аида Баймурзаевна. - Махачкала, 2015. - 182 с.

Kononenko A.M.

Research Fellow of the Department of Educational Technologies and Promotion of Ukrainian Studies, Research Institute of Ukrainian Studies, Kyiv

PRESERVATION OF OWN IDENTITY IN THE DIASPORA AS A MECHANISM OF UKRAINIAN CULTURAL SAVINGS

Кононенко Алла Михайлівна

науковий співробітник відділу освітніх технологій та популяризації українознавства, Науково-дослідний інститут українознавства, м.Київ

ЗБЕРЕЖЕННЯ ВЛАСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ДІАСПОРІ ЯК МЕХАНІЗМ УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРОЗБЕРЕЖЕННЯ

Summary. The constant development of the Ukrainian cultural environment by Ukrainians living abroad, while taking an active part in cultural, political and religious activities, acts on cultural preservation by preserving national identity, helping to create a global Ukrainian space and passing on historical memory to descendants.

Анотація. Постійний розвиток українського культурного середовища українцями, які живуть за її межами, при цьому беручи активну участь у сфері культурної, політичної, релігійної діяльності діє на культурозбереження через збереження національної ідентичності допомагаючи творити глобальний український простір передаючи нащадкам історичну пам'ять.

Key words: *Immigrant, Immigration, Culture, Mass Culture, High Culture, Folk Culture, Subculture, Diaspora, Identity.*

Ключові слова: *Іммігрант, Імміграція, Культура, Масова культура, Висока культура, Народна культура, Субкультура, Діаспора, Ідентичність.*

...сума слабих не дасть сили (Дмитро Донцов, ідеолог українського інтегрального націоналізму).

“Скільки української мовної території, стільки й української державності” – Іван Заєць, депутат ВР України.

Словник.

Іммігрант - для тієї країни, в яку він переселився, і **емігрант** - для тієї країни, яку покинув.

Імміграція (лат. *Immigro* – «вселяюся», «в'їжджаю») – в'їзд громадян інших держав у країну на довгострокове перебування або постійне проживання.

Еміграція (лат. *Emigratio* – «виселення», «переселення») – вимушена чи добровільна зміна місця проживання окремих груп людей (емігрантів, переселенців), переселення зі своєї Батьківщини, країни, де вони народилися і виросли, в інші країни глобального суспільства з економічних, політичних або релігійних причин.

Культура – це узагальнена знакова система суспільства (мова, національна символіка, процедури парламентських засідань тощо). З появою нових знакових систем старі, як правило, не зникають, а розвиваються, трансформуються. Знакові системи – це узагальнена система культурної інформації, яка дозволяє транслювати, фіксувати та переробляти суспільний досвід. Така система формує (іноді маніпулює) суспільну свідомість, прогнозує масові явища. Мову називають символічним кодом культури. Збагачення національної мови, її багатомірність свідчить про рівень національної культури. Функція мови полягає в тому, що в мові нація або спільність представлені як цілісність.

Субкультура. Особлива форма організації людей (найчастіше молоді) – автономне, цілісне утворення всередині пануючої культури, яке визначає стиль життя та мислення її носіїв; відрізняється своїми звичаями, нормами, комплексами цінностей і навіть інститутами.

Масова культура. Результати внутрішніх міграцій у країнах, впливу засобів масової інформації та багатьох інших причин, які носять глобальний характер. У сучасній соціології масова культура розглядається як культура повсякденного життя, яка виробляється для сприйняття масовою свідомістю, безпосередньо та достовірно представлена передусім діяльністю засобів масової комунікації, завдяки чому вона не потребує філософської, глибинної інтерпретації.

Висока культура. Витончене мистецтво, класична музика, література тощо.

Народна культура. Фольклор, казки, пісні, міфи.

З розвитком засобів масової інформації (радіо, друкарство, телебачення, грампластини тощо) межа між високою і народною культурою була розмита.

Слід не забувати, що суспільство та особистість завжди були полярними полюсами розвитку людства. Культура постійно носила характер зв'язку між ними, завдяки чому виявлялася, з одного боку, як спосіб життя, а з другого – як критерій життя. Загальна теорія соціології, використовуючи власні інструменти аналізу, виводить такі поняття, як суспільство, особистість, культура, із площини абстрактних теорій (філософія, культурологія) і надає їм статус стійких елементів, які дозволяють наблизитися до розуміння та конкретного виміру механізмів взаємодії між суспільством, культурою та індивідом.

Наприклад, в США існують глибинні непорозуміння між афроамериканцями і державними вимогами. Значна більшість осіб, які

тут народились, виросли, а державної англійської мови США не знають, не ходять до школи, не чують засобів масової інформації і... не знають своєї культури! Постійні конфлікти з поліцією, безробіття та багато інших проблем...

Таким чином! Культура є одним із найважливіших критеріїв економічного, політичного та духовного життя суспільства. Вона служить характеристикою соціальної зрілості суспільної системи, її різних спільностей, а також надихає творчі можливості людини.

Виходимо з того, що українська діаспора – це невід'ємна частка народу України. Саме українська діаспора багатьох держав і творить глобальний український простір.

Щонайважливіше те, що саме культурні надбання нашої діаспори і є надбанням України, а вже потім цивілізації планети.

Саме в еміграції українці згадують хто ж вони, чого не скажеш про багатьох в Україні...

Історики українську еміграцію ділять на 4 хвили:

- Остання чверть 19 ст. – початок Першої світлової війни;
- Період між Першою і Другою світовими війнами;
- Період після Другої світової війни;
- 3 часу проголошення незалежності України 1991 р.

Проте умови існування еміграцій фундаментально відрізняються: перші три хвили українські емігранти жили, творили у країнах поселення в умовах бездержавності (за виключенням короткого періоду існування Української Народної Республіки – УНР), а так звана четверта хвиля еміграції навпаки має уже свою суверенну державу Україна. Цей факт є надзвичайно важливим для дослідження і аналізу історичної ролі діаспори у становленні незалежної України, у примноженні загальнолюдських цінностей в царині культури, науки, освіти, а також проблем і завдань новітньої діаспори як потужного чинника розбудови і утвердження модерної європейської держави України»[1].

Зараз відкрився доступ до архівів і багато хто зможе з гордістю до себе-українця повернутися. Доки ти у себе дома – бачиш світ в собі... Думаєш чи говориш як можеш. Коли вийдеш на світ тебе почують, ти побачиш і відчуєш глобальний світ. Відчуєш, побачиш що йде розбудова наукових, мистецьких, освітніх установ, щоби виховати національно-свідомих українців...

Розглянемо приклади, як українська діаспора виборювала незалежність України.

Підпільні друкарні та газети, масові демонстрації під посольством Радянського Союзу, протестні акції та культурні проекти – до здобуття Україною Незалежності приблизно 1,3 мільйона українських діаспорян у Канаді йшли майже століття. У 25-у річницю української Незалежності канадці святкують 125-річчя перших українських поселень на канадських теренах.

Завдяки українській діаспорі Канада перша визнала незалежність України. Канадський українець Ераст Гуцуляк (1930-2013) 10 вересня 1992 р. купив за 615000 доларів в престижному районі і подарував Україні перше приміщення українського посольства в Оттаві.

У 2006 р. з метою розбудови української мови в Криму Ераст Гуцуляк був одним із спонсорів мовно-комп'ютерного конкурсу проведеного Всеукраїнською громадсько-політичною та літературною газетою «Кримська світлиця». Крім того, допоміг передплатити це видання в кожному кримському школу.

У 2007 році Ераст Гуцуляк подарував 550 акрів землі в околиці міста Ошави з тим, що цю землю буде перетворено на парк для майбутніх поколінь. Це була подяка Канаді за те, що його родина мала можливість поселитися у цій державі.

Е. Гуцуляку належать слова «Україна – моя мати, а Канада – моя дружина». Про це свідчить його діяльність. У 2008 році за ініціативою Ераста Гуцуляка Конгресом Українців Канади було виділено 100 тис. доларів на відзначення роковин жертв Голодомору 1932-33 років. Ераст із дружиною Ярмілою додали чек в 50 тис. дол.

Ним було фінансовано суму в 100 тис. дол. на будівництво нового навчального корпусу Національного університету «Острозька академія». Будівництво розпочалося у 2007 році. До комплексу входить вежа імені Ераста та Ярміли Гуцуляків. Під час візиту до Академії Ераст Гуцуляк зазначив: «В Острозькій академії виховуються люди, які стануть провідниками української нації, визначатимуть її майбутнє у сфері економіки, культури і політики. Я вважаю, що Острозька академія заслуговує на більше не тільки від мене, а й від інших. Я буду закликати заможних людей України ставати меценатами цього навчального закладу». «Але вже тоді я зрозумів, що для жителів східної та південної України, які найбільше постраждали від сталінського терору і Голодомору, історія здебільшого починалась з більшовицької революції, а тому людям потрібно все пояснювати, розповідає в інтерв'ю Радіо Свобода нинішній депутат канадського парламенту та учасник українського Руху Борис Вжесневський.

Майже щодня, коли я подорожував на Донбасі (у 1980-х роках – ред.), мене брало КДБ (Комітет державної безпеки – авт.) для розмов. Дивно було те, що між людьми ніхто не чув про якусь «донецьку», «криворізьку» чи «новоросійську» «автономні республіки». А от перші комуністичні секретарі чи КДБ часто згадували про це. Одного разу перший секретар навіть показав мені карту, і я побачив, що то були за плани. Те, як Путін собі уявляв «Новоросію» після втечі Януковича, збігається з тими планами КДБ і картами того часу», – каже Борис Вжесневський.

Коли після серпневого путчу 1991 року постало питання підготовки до українського референдуму Вжесневський разом з канадськими

активістами почали інформаційну кампанію на сході і півдні України, переконуючи людей проголосувати за Незалежність України. Підпільну друкарню на кошти Йосипа Терлецького організували у Києві, а звідти потягами упродовж трьох місяців розвозили мільйони інформаційних листівок «Актив Волі» та тисячі афіш. Більше того, знімали соціальну рекламу на підтримку Незалежності, тексти до якої писав Дмитро Павличко.

Отож, 1991 року, відзначаючи 100-ліття від дня перших українських поселень у Канаді, українська діаспора одночасно відзначала й українську Незалежність, до якої прагнула і йшла усі ці роки. Канада стала першою країною Заходу, яка визнала Незалежність України на міжнародному рівні. Важливо це й тому, що Канада була і є членом «Великої сімки». Провідну роль у цьому відіграв тиск з боку канадської діаспори: інформаційні програми на місцевих телеканалах, маніфестації, заклики, петиції, організація товариств, як-от «Товариство прихильників Руху» та безліч інших ініціатив.

«Ми збирали різні підписи, щоб подавати до уряду. Ми організували демонстрації проти відвідин офіційних делегацій з Радянської України. Канадський уряд усвідомлював, що ці делегації не віддзеркалюють становище звичайних українців, а більше віддзеркалюють становище Радянського Союзу», – каже Радіо Свобода Мирослава Підгірна, заступник голови Манітобської провінційної ради Конгресу українців Канади.

З Незалежністю діаспоряни отримали змогу вільно приїжджати в Україну, відвідувати своїх родичів і близьких, організувати обміни та з'їзди науковців, культурних діячів.

«У часи Радянського Союзу всі мали нагоду думати тільки одним способом і могли мати тільки одну думку. Ми хотіли показати, що є різні способи різних думок, що можна по-своєму дивитись на якусь тему і навіть більше робити», – розповідає про перші конференції для чернівецьких музейників Радомир Білаш.

Гуманітарна допомога бійцям, культурні проекти, укладання економічних угод, як-от нещодавнє підписання зони вільної торгівлі з Канадою, розвиток громадських організацій – все сприяє розвитку демократії в Україні, але за цю демократію і свободи потрібно постійно боротися та обстоювати, особливо маючи такого сусіда, як Росія, переконана Мирослава Підгірна [2].

А ще в далекому 1976 р. під час Олімпійських ігор у Монреалі українські студенти викупили сектор, а коли телевізійні камери спрямували на них, дістали українські прапори й плакати з гаслами на підтримку України. Щотижнева телевізійна програма на одному з канадських телеканалів постійно інформувала канадську громадськість про Україну та українські справи. Упродовж 1984-1989 років Любомир Чабурський як ведучий програми спілкувався з різними членами української громади.

«Як уже Горбачов взявся до керівництва Радянського Союзу, то зв'язки ставали вільнішими і легшими. І час від часу почали з України приїжджати культурні діячі. У тому контексті приїхали Іван Драч, Юрій Ілленко», – каже Любомир Чабурський.

В той час українські імена зустрічаються ще раніше в США, зокрема серед засновників Першої англійської колонії у Джеймстауні та серед воїнів Американської революції 1775-1783 років.

Перша хвиля української імміграції до США розпочалась наприкінці 19 століття. Спочатку більшість новоприбулих знаходили роботу на вугільних шахтах і металургійних заводах штату Пенсільванія, тому цей регіон і став осередком перших українських іммігрантів. Решта влаштувалися на заводах на Північному сході США – у Нью-Йорку, Нью-Джерсі, Коннектикуті.

Як і в інших країнах, куди емігрували українці, центром їхнього духовного та суспільного життя в Америці стала церква. У 1884 році до Пенсільванії прибув священик з Галичини Іван (Джон) Волянський, який у 1885 році організував перше в Америці українське братське товариство взаємодопомоги – Братство Св. Миколая. А в 1886 році завдяки зусиллям отця Волянського у місті Шенандоа було зведено будівлю першої Української католицької церкви.

Показовим прикладом українського культурозбереження є створення численних братських товариств. Наприклад, 1894 року в штаті Нью-Джерсі заснований Руський Народний Союз. Показовим для Московії є те, що 1915 року його перейменували в Український Народний Союз. Він є найчисельнішою українською громадою у США.

Власна ідентичність українців в США зберігається завдяки активності. Українці розбудували величезну мережу всіляких життєво важливих установ – політичних, релігійних, професійних та фінансових (кас взаємодопомоги, банків та страхових товариств). В цифрах на 2015 рік це виражається так:

13 політичних українських організацій,

12 професійних товариств,

29 кредитних спілок,

4 страхових товариств,

3 молодіжних організацій,

3 жіночих спілки,

Видається 20 газет та 11 журналів,

Інтернет-видання «Брама»,

Ведуть мовлення 20 українських радіопрограм та 2 телеканали.

Громадою утримуються розгалужена мережа шкіл – недільні та суботні школи українознавства, багато з яких при церквах.

Серед науковців є Наукове товариство імені Тараса Шевченка та Українська вільна академія наук.

Що ж спонукає українців до імміграції? В основі усіх хвиль імміграції є економічний фактор. Першими, як ще кажуть першої хвилі, іммігранти були з Західної України. Переважно малоосвічені

українці. Серед них письменних було лише 1%. Третя хвиля принесла більш освічених – понад половина мала початкову освіту, а з вищою освітою близько 4%.

На тлі цієї статистики четверту хвилю імміграції впевнено можна назвати інтелектуальною, адже практично кожен українець, який іммігрував до Сполучених Штатів Америки, володів середньою освітою, і значна частина іммігрантів мала вищу освіту. Новоспечені іммігранти, намагаючись влитися в закордонне суспільство, часто не знаходили спільної мови з представниками «старої» імміграції. У багатьох із них світогляд залишився радянським, а розмовна мова – російською. Ця четверта хвиля викликала шок у «старої» української діаспори, оскільки вона не очікувала такого байдужого ставлення до української мови, культури, традицій.

Ці особи легко опановують професії, які не бажають використовувати американці. «Якщо раніше, приїжджаючи до США, людина повинна була 5-10 років займатися важкою й мало престижною працею, аби «стати на ноги», то сьогодні досить двох років ретельного навчання, щоб мати цілком пристойний і гарантований зарібок» (Афанасьєв І., організатор українського телеканалу у США).

Багато заробітчани четвертої хвилі еміграції зберігають українське громадянство та збираються обов'язково повернутись на Батьківщину. Вони навчилися важко працювати – 10-16 годин на добу. Повертаючись в Україну, вони несуть нову трудову етику, впорядковують українське суспільство навколо себе, стають своєрідними «центрами кристалізації» нової України [3].

Збереження та постійне обстоювання національної ідентичності, розвиток національного культурного середовища – важлива складова існування кожного народу, а особливо того, чий представники з тих чи інших причин опинилися в ізоляції від історичної Батьківщини. Важливе місце у цьому процесі посідає також чисельність діаспори, її активність у сфері культурної, політичної, релігійної діяльності, передача нащадкам історичної пам'яті тощо. Проблема збереження національної ідентичності, розвитку українського культурного середовища постає особливо гостро тоді, коли емігранти опиняються у складі багатонаціональної, поліетнічної держави. Саме в такій ситуації опинилася українська національна меншина, обравши місцем свого подальшого проживання Балкани, а саме – Югославію.

Отже, активність української еміграції на теренах Югославії концентрувалась переважно на питаннях культурно-релігійного життя. Діяльність в цьому напрямку сприяла збереженню української ідентичності; в умовах розповсюдження у світі тоталітарних ідеологій (що фактично являли собою світські релігії) самоідентифікація людини як представника окремого етносу поступалась місцем політичній ідентичності.

Цей процес призвів, врешті-решт, до поляризації світу та загрози ядерної війни. Українські громадські діячі в Югославії намагались протистояти цьому процесу утворення політичних фантомів (наприклад, югослов'янського етносу) шляхом обстоювання власної національної ідентичності: проводилися театральні вистави, видавалися художня література та періодика рідною мовою, відкривались бібліотеки з українськими книжками[4, с.251].

Збереження власної ідентичності в діаспорі як механізму українського культуро збереження потребує Гласності!.. Щоби українці там себе проявили, а українці тут про це не забували нагадувати.

Розглянемо на прикладі Італії.

Центром духовного життя сучасної Української громади в Римі є комплекс інституцій на північно-західній околиці міста. Передусім це розбудований стараннями патріарха Йосипа Сліпого в 1967 -1969 рр. Собор Святої Софії з стилем та мозаїчним оздобленням близький до Святої Софії Київської. Поруч – Український католицький університет (УКУ) імені Папи Климента. У приміщенні УКУ є архів, де зберігаються рукописи та інші цінні документи, наприклад, особистий паспорт родини Михайла Грушевського. У Святій Софії проводяться богослужіння, які відвідують українські мігранти-заробітчани. У співпраці з Латинською Церквою Українська Греко-Католицька Церква опікується українськими заробітчанами, проводячи богослужіння українською мовою в католицьких храмах більш як 50 міст Італії. Богослужіння відправляють українські студенти римських університетів, які поєднують навчання з пасторською діяльністю. В Італії виходить ряд україномовних періодичних видань. Найбільша україномовна газета, що розповсюджується по усій території Італії, — «Українка газета в Італії», заснована у лютому 2006 року (з 2008 року діє веб-сторінка). Це інформаційно-аналітичне видання, яке має наклад 23 000 примірників. Однак найважливішим завданням газети є допомога у суспільній інтеграції українців в Італії, зокрема, сприяння юридичній освіченості читачів [5]

Поряд з механізмом українського культуро збереження в діаспорі не забуваємо і про руйнівну дію еміграції... Коли розповідають, що, наприклад, в Неаполі – української столиці Італії, часто можна почути українську мову, не забуваймо про тут і там... Батьки, що роками не бачать власних дітей. Малюки, яких виховують дідусь із бабусею. Дорослі, які їдуть на рік, а залишаються на десятиліття. Але також возз'єднані родини – діти, які переселяються за кордон, та батьки, які після довгих років відсутності повертаються до України. Які труднощі чекають на розділені сім'ї? І яку роль у підтриманні родинних зв'язків відіграють нові технології?..

Українці в Італії – це переважно жінки, які працюють доглядальницями, прибиральницями,

нянями. Чоловіків майже в шість разів менше. Більшість українців приїхали на Апенніни на початку 2000-х – найчастіше самостійно. Через кілька років, після отримання документів, дехто забрав сюди родину. Проте у більшості вся сім'я залишилася в Україні – і нерідко відстань має руйнівний вплив на родинні взаємини.

«Школа допомагає пам'ятати про своє коріння», – ділиться з нами Василь із Вінницької області, який разом з іншими батьками чекає в холі, поки в його доньки закінчиться останній урок. Він разом із дружиною та донькою-підлітком переїхав до Неаполя у 2012 році. Вся родина мешкає в Італії нелегально. Пошукам роботи це не завадило – чоловік працює на будівництві, а дружина – у ресторані. І навіть з поліцією можна домовитися. Саме завдяки доньці родина Василя сподівається легалізуватися в Італії. Вони найняли адвоката і планують скористатися нормою законодавства, яка дозволяє отримати документи батькам дитини, котра відвідує італійську школу.

«Вдома залишилась мама і брат, спілкуємося дякуючи технологіям, по скайпу. Мама ніколи не користувалася технологіями, але продала поросята і купила комп'ютер. Для мами важко було, бо ми жили разом в Україні, вона дбала про внучку. Зараз дитина приходиться зі школи, вона з роботи, включає комп'ютер і спілкується».

«Донька пішла в ліцей, хоче стати архітектором. Тому 5 років ліцею, потім 5 років університет, як мінімум 10 років мусимо ще бути тут. Для дитини хочемо працювати, щоб їй щось дати, квартиру. Ми самі маємо куди повернутися».

Інша сторона – про дітей іммігрантів.

Валентину і Петра з Тернополя зустрічаємо в українському ресторані Неаполя, куди їх запросила знайома пара на святкування свого «срібного» весілля. Гості співають «Несе Галя воду», на столах – вареники, борщ та горілка: все, як удома. Втім, святкує переважно старше покоління. Є кілька лише зовсім малих дітей. Чоловік та жінка в Італії вже 17 років, спершу приїхали самі, а за три роки забрали дітей. «Діти вже починали чуть-чуть забувати. Дистанція своє бере. Із-за чого ми вирішили або їх сюди привезти, або... сім'я розпадається. Діти без батьків не повинні бути», – каже Петро.

Зараз сину 23 роки, доньці – 21. Вони закінчили італійську школу, а тепер обоє навчаються в університеті Неаполя. До ресторану з батьками діти не пішли – за словами Валентини, *молоді просто нудно на традиційних українських святах*.

За багато років в Італії всі члени родини оформили собі документи, Валентина і Петро знайшли стабільну роботу. Батьки регулярно спілкуються з родичами в Україні, але їхні діти поступово втрачають зв'язок із батьківщиною.

«Вони не відчувають себе українцями. Вони виростили тут, в школу тут пішли, спілкуються тут, вдома між собою практично італійською

розмовляють. З нами говорять українською, але між собою італійською».

Сім'я повністю інтегрувалася в італійське суспільство. За словами пари, навіть Різдво та Великдень діти тепер святкують тоді ж, коли італійцях[6]...

Разом з тим понад 15 мільйонів українських діаспорян в усьому світі продовжують інформаційно, культурно, фінансово й морально підтримувати Україну на шляху до демократичного, відкритого суспільства [7].

Таким чином, згідно даних Державної служби статистики України станом на II квартал 2019 р. чисельність населення України ледве перевищує 42 млн. осіб, в той час як статистика Світового Конгресу Українців – найвищої надбудови українських організацій у діаспорі – свідчить про 20 млн. закордонних українців та трудових мігрантів. Ці дві цифри наближаються до 65 млн. українців по всьому світу, про яких згадав Президент Володимир Зеленський у своєму інавгураційному виступі з трибуни Верховної Ради України 20 травня 2019 р. Причому в Україні, як видно зі статистики, проживає лише дві третини від всіх українців, в той час як кожен третій українець мешкає на постійній чи тимчасовій основі за кордоном[8].

Наведений стан справ обумовлює нагальність законодавчого врегулювання відносин між державою Україна та українцями, які живуть за її межами, що має бути безумовним пріоритетом Верховної Ради 9-го скликання. Зокрема, варто наголосити, що упорядкувати ці стосунки потрібно не тільки задля українців, інтереси яких держава покликана представляти і захищати, а в першу

чергу в інтересах самої держави, яка від своїх представників закордоном отримує політичний, економічний, інформаційний і соціальний зиск.

У підсумку повторююсь – культура служить характеристикою соціальної зрілості суспільної системи, її різних спільностей, а також надихає творчі можливості людини.

Список літератури:

1. Ірина Ключковська, Наталія Гумницька. Українська діаспора в об'єктиві сучасності – національно-політичний та духовно-культурний феномен (перша – третя хвилі еміграції). <http://miok.lviv.ua/?p=379> [електронний ресурс]
2. <https://www.radiosvoboda.org/a/27926212.html> [електронний ресурс]
3. Роман Кухаренко. Українці за кордоном. <http://migraciya.com.ua/news/ukrainian-abroad/ua-ukrainians-in-the-usa/> [електронний ресурс]
4. Оксана Гула. Діяльність українських емігрантів у Королівстві СХС/Югославія як чинник збереження національної ідентичності. //Українознавство. - №4 (65) 2017. – С. 251.
5. Петро Гаврилишин П. Українська трудова імміграція в Італії (1991—2011) / П. Гаврилишин. — Івано-Франківськ : Вогонь з неба, 2012. — 246 с.
6. Ольга Токарюк. Як живуть та спілкуються з родичами українці в Неаполі. <https://hromadske.ua/posts/ukrainci-zarobitki-v-italii> [електронний ресурс]
7. <https://www.radiosvoboda.org/a/27926212.html> [електронний ресурс]
8. <http://fpp.com.ua/topic/zakordonni-ukrayintsi-ta-pytannya-podvijnogo-gromadyanstva/> [електронний ресурс]

УДК 37.032.5 : 14.91 – 05.61.29

Maikovska V.I.

*PhD (Pedagogy), associate professor,
Kharkiv Trade and Economics Institute
of Kyiv National University of Trade and Economics,
8, O. Yarosh lane, Kharkiv, Ukraine , 61045;
doctoral student, A. S. Makarenko
Sumy State Pedagogical University,
87, Romenska Street, Sumy, Ukraine, 40002,*

PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF WORLD PROGRAMS ON PREPARATION OF YOUTH FOR ENTREPRENEURSHIP IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION PROCESSES

Майковская В. И.

*кандидат педагогических наук, доцент,
Харьковский торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета,
пер. О. Яроша, 8, г. Харьков, Украина, 61045;
докторант, Сумской государственной педагогической
университет имени А. С. Макаренко,
ул. Роменская, 87, г. Сумы, Украина, 40002*

ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ МИРОВЫХ ПРОГРАММ ПОДГОТОВКИ МОЛОДЕЖИ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ